

Amerika bo skrbela za varstvo nedržavl- janov v svoji armadi.

Slovensko republikansko združenje je prejelo zanesljiv odgovor. Važ- no vprašanje pred kongresom.

Bojnikom je že znano, da se je izvrševalni odbor Slovenskega republikanskega združenja že meseca avgusta t. l. obrnil na vlado v Washingtonu v zadevi nedržavljanov, ki služijo v ameriški armadi. Odboru je bilo pred oči, kako bo Amerika zavarovala nedržavljanje — med temi tudi Slovence — za slučaj, da padejo na bojišču v roke sovražnika.

Na prvo pismo brata Terbove, tajnika S. R. Z., je odgovoril državni oddelek, da se bo s stvarjo bavil vojni department nakar sledi definitivni odgovor. Omenjeno pismo državnega oddelka je bilo še prebrano v glasilih združenja. Pred kratkim je pa br. Terbove prejel končni odgovor, ki ima v originalu in prevodu sledečo vsebino:

DEPARTMENT OF STATE,
Washington.
November 15, 1917.

Mr. A. J. Terbove,
Secretary, Slovenian Republican Alliance,
P. O. Box 1, Chicago, Ill.

Referring to your letter of August 28, 1917, relative to inquiries received by your organization with regard to the question of the protection of alien soldiers and sailors who have only taken out their first citizenship papers, should they be captured by the enemy forces, and to the Department's reply thereto of September 19th, stating that your letter had been referred to the Secretary of War, we are informed that a reply has now been received from the War Department stating that this Government will, of course, take every step looking to the protection of all persons whom it admits to its army.

I am, Sir, Your obedient servant,
For the Secretary of State:
William Phillips, Assistant Secretary.
DRŽAVNI ODDLEK,
Washington.
15. novembra 1917.

A. J. Terbove,
tajnik Slovenskega republikanskega združenja,
P. O. Box 1, Chicago, Ill.

Z ozirom na Vaše pismo s dne 28. avgusta 1917, ki se tiče poizvedovanja pri vaši organizaciji glede na vprašanje protekcije inokomnih vojakov in mornarjev s prvimi državljanjskim papirjem v slučaju, da jih ujamajo sovražne čete, in z ozirom na odgovor državnega oddelka dne 19. septembra, da je bilo Vaše pismo izročeno vojnemu ministru, Vas obveščam, da smo dobili odgovor vojnega departamenta, ki se glasi, da bo naša vlada naravnost storila vse korake v obrambo oseb, ki jih vzame v svojo armado.

Vam udani
v imenu državnega tajnika:
William Phillips, pomočnik tajnika.

Ne moremo še reči, da je ravno Slovensko republikansko združenje zainteresiralo vlado za to velevažno vprašanje, ali lahko trdimo, da je bila komunikacija tajnika eden glavnih faktorjev, ki so vodili v Washingtonu merodajne kroge, da so zdaj to vprašanje razpravljali v ospredju.

Danes je prišla iz Washingtona sledeča vest: Med nekaterimi senatorji se je danes pojavilo povsem novo vprašanje, ki je: Kako bo napoved vojne z Avstrijo prizadela tisoče avstrijskih podanikov, prostovoljcev in konškrptov v ameriški armadi? Poljaki, Čehi, Litvini, Slovenci in Hrvatje so bili v armado, ne da bi bili opredeljeni. Ali jih bo treba vrati v armado, ali jim konstatirati opredeljenost? Dalje: kaj se sredi avstrijskega podanika v naši armadi, ako pride na bojišče Avstrijcem v roke? Bodo li ga smatrali za ujetnika ali kaj?

Druga vest iz Washingtona pravi, da je kongresnik Sabath iz Čehije predložil resolucijo v zbornici, zahtevajoč, da so v Ameriki tujci Slovenci in Avstrijci izpostavljeni, ki jih določa predsednikova proklamacija proti sovražnim inozemcem.

NADALJNI MRTVI IN RANJE- NI AMERIŠKI VOJAKI.

Washington, 6. dec. — Vojni department je objavil imena na daljnih trinajst mrtvih in ranjenih ameriških vojakov v Franciji. Med njimi je postal general Pershing, ki je bil ranjen na glavo, in dodatno da so dotičniki padli, od česar bili ranjeni od 12. do 17. septembra. Dva sta ubita, sedem teko in štirje so lahko ranjeni. Ubiti sta: korporal Virgil G. Winebrenner iz Mariona, Ind., in prvotnik Peter Wojtawicz, rodom Poljak iz Chicago, Ill.

Vojni oddelek dostavlja v svojem poročilu, da je to komaj začetek in pričakovati je nadaljnje seznanje mrtvih in ranjenih.

PRODUKCIJA JEKLA.

Harrisburg, Pa. Bethlehem Steel kompanija je v jeklarni v Steeltonu producirala v mesecu novembru 61,670 ton jekla.

NAPOVED VOJNE ZADENE TUDI VOJAKE, KI SO AV- STRO-OGRESKI PODANIKI.

Onip Grant, Rockford, Ill. — V osem in šestdeset divizij je tudi nekaj avstro-ogrskih podanikov, ki bodo prizadeti valed napovedi vojne Avstriji.

Tiste, ki ne bodo hoteli prisesti zvestobe Združenim državam, odpuste iz vojaške službe. Nekateri od teh polijejo v taborišča za internirane, vsi drugi bodo pa pod strogim nadzorom kot sovražni podaniki.

Tisti, ki prisegajo zvestobo Združenim državam, ostanejo v taborišču in pri četi, h kateri so dodeljeni.

Ko bo vojna napovedana, bodo vse avstro-ogrške podanike, to je tiste, ki še niso državljanji, vprašali, če hočejo prisesti zvestobo Združenim državam. To se bo zgodilo v vseh vojaških taboriščih.

Resolucija za napoved vojne z Avstrijo.

Washington, 6. dec. — Zbornišni odsek za zunanje zadeve je večeraj soglasno sprejel resolucijo za napoved vojne Avstriji. Danes glasuje o resoluciji poslanska zbornica. Vsebinska resolucija je sledeča:

Z ozirom na dejstvo, da je cesarsko-kraljeva avstro-ogrška vlada prekinila diplomatske stike s vlado Združenih držav in za-krivila sovražne čine proti vladi in ljudstvu Združenih držav v Ameriki, med katerimi (čini) je sodelovanje pri brezobratnem submarin-skem bojevanju, vpeljanem po njenih navodilih, cesarski nemški vladi, s katero so Združene države ameriške v vojni, in ker avstro-ogrška vlada aktivno pomaga Nemčiji na morju in suhem v vojni proti Združenim državam ameriškim,

skleneta senat in poslanska zbornica v kongresu Združenih držav ameriških, da je razglašeno vojno stanje, ki zdaj obstoji in je obstalo od poldneva 6. decembra 1917, med Združenimi državami ameriškimi in cesarsko-kraljevo avstro-ogrško vlado. Dalje je sklenjeno, da kongres pooblašča in nalaga predsedniku vpeljati vse pomorske in armadne sile Združenih držav, kakor tudi vse sredstva za vojno proti avstro-ogrski vladi in sovški konflikt do uspešnega konca. V to svrhu daje kongres Združenim državam na razpolago vse imetje dežele.

STRAŠNA EKSPLOZIJA, 1200 MRTVIH.

V Halifaxu, Kanada, je valed koli-sje eksplozivni parnik s stre-livom. Pol mesta se je pod-rlo. Mrtvih leže v kupih.

POŽAR RAZSAJA.

St. John, N. B., 6. dec. — Poše-dica eksplozije na ameriškem mi-nijakem parniku danes s jutraj-je, da je polovica mesta Halifax razsajana. Velik požar razsa-ja. Na kupu mrtvih leži na ulicah. Sodi se, da je 1200 mrtvih. Vsa-vejša poslopja so se podrla in vla-ke je vrglo s tirov.

Amherst, Nova Scotia, 6. dec. — V luki Halifaxa sta danes trčila dva parnika — eden ameriški — ki sta bila napolnjena s municij-jo. Sledila je silna eksplozija, ki je uničila telegrafsko in telefon-sko svezjo. Okrog 1000 oseb je mrtvih in del mesta je v ognju. Večje število ladij je potopljenih.

20.000 AVSTRO-OGRESKIH PO- DANIKOV DELA KOT PRI- STANIŠNI DELAVCI.

New York, N. Y. — Ko pride do napovedi vojne z avstro-ogrsko monarhijo, bodo oblasti v New Yorku imele čez glavo dela s so-vražnimi podaniki. Po oficijelni cenitvi živi v New Yorku od 120.000 do 150.000 avstro-ogrskih po-danikov.

Okoli 20.000 teh podanikov dela kot pristanišni delavci in okoli 2.000 jih dela na prevažalnih barkah in ladjah. Razume se, da so večina Hrvatje in Srbi, doma iz Dalmacije, reške okolice in Istri-je. Med njimi je tudi nekaj Slo-venov in Italijanov in Istrije. Zvezni uradniki pravijo, da jim do sedaj ti avstro-ogrski podaniki, ki opravljajo delo v pristaniščih in na prevažalnih ladjah in barkah, ni-šo delali do sedaj preveč pregla-vico.

Slišajo se glasovi, da vlada ne more smatrati za sovražne ino-zemce Čeha, Poljake, Slovence, Hrvatje, Srbe in druge narode, ki prihajajo iz avstro-ogrške mo-narhije, ki so se organizirali v raznih organizacijah, da pribere svojim narodom svobodo. Mnogo teh je vstopilo prostovoljno v armado, drugi pa pomagajo na drug način, da bo uničena avto-kracija centralnih držav in njih narodi dobe svobodo v zmislu predsednikove izjave, da se ne sme nobenemu narodu uiliti vlad-je, ki je nemara. Vlada bo nekaj storila za te narode, pravzaprav pripadnike k tem organizacijam, ki sovaljajo avstro-ogrsko mo-narhijo, četudi niso ameriški dr-žavljanji.

Delavski department dela pri-prave, da bo lahko skrbel za vse osebe proglašene za sovražne ino-zemce. Mogoče bodo nastanjeni v taboriščih kot nemški civilisti.

Youngstown, O. — Požar je uni-čil lano skladišče in šago tvr-dke Fred Hoffman Sons. Škoda je bila \$75.000.

ZAHTEVE "BOLŠE- VIKOV" V AVSTRIJI.

Jugoslovani in Čehi v avstrijskem parlamentu pomagajo ruski bolševiki in zahtevajo neod-viznost.

CEZAR KARL SPOBT BLEBE- ČI.

Amsterdam, 6. dec. — Iz Dun-ja poročajo, da alovanski 'bolše-viki' v Avstriji — Čehi in Jugo-slovani — zahtevajo v parlamen-tu, da se načelo samoodlobovanja pripona tudi narodom v Avstri-ji. Te zahtevo sta podala Jugo-slovanski klub in Čehski liga v av-strijskem državnem zboru, ki si-ter na podlagi deklaracije ruskih revolucionarjev, ki lišajo premir-je v Avstriji in Nemčiji. Jugoslo-vanski in češki poslanci zahteva-jo neodvisnost za svoje narode.

Amsterdam, 6. dec. — Iz Dun-ja je prišla sledeča brzojavka: Ce-sar Karl je izjavil pred avstro-nemško delegacijo, da je Avstro-Ogrska pripravljena skleniti mir pod pogojev, če ostane njen ter-ritorij nedotaknjen. V nasprot-nem slučaju bo Avstrija nadalje-vala vojno toliko časa, dokler njeni sovražniki ne odstopijo od namena razkosati monarhijo.

PODRAVLJENJE ŽELEZNIC, TELEGRAFI IN TELE- FONA.

Washington, 6. dec. — Meddr-žavna trgovska komisija priporo-ča kongresu, da podpravi železnice za dobo vojne iz razloga, ker železnice družbe niso zadostile svo-jim dolžnostim.

Kongresnik Sabath je predložil resolucijo za podpravljenje žele-znic in premogokopov. Glavni poštaur Burleson priporo-ča v svojem poročilu kongresu, da podpravi telegrafski in tele-fonski sistem in ga svede s polit-nim departmentom. Burleson, pr-avi, da je javna pošta telegrafa in telefona absolutno potrebna v se-danjem času vojne.

AMERIŠKI ČETE V VOJNEM ŠTEVILU NA FRANCOŠKO.

Paris, 6. dec. — Zavezniki so sklenili na svoji zadnji konferen-ci v Parizu, da bodo omejili uvoz blaga kolikor mogoče in odstopili kar največje število parnikov za prevažanje ameriških čet v Evro-po. Prevažanje armade se bo vr-šilo v nepretrganem toku.

To je razvidno iz objavljenega poročila o zaključkih konferen-ke, ki so seveda le deloma objavljeni, medtem ko sklepi vojnega zna-ka so ostanejo tajni. Zavezniki so u-stanovili skupni mornariški od-bor, ki bo svetoval v zadevah ope-racij na morju; ravno tak odbor bo imel na skrbi bojno avijetiko.

VRHNE.

Chicago in okolice: V petek ob-lažno in nekoliko gorko. Spre-minjačoji se vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah: 19. Solnce izhaja ob 7.04, zahaja ob 4.19.

DESET DNI PREMIRJA NA VSI RUSKI FRONTI.

Berlin poroča, da je doseženo premirje. Petrograd javlja, da so Nemci zavrgli dve glavni zahtevi in da se obnašajo oblastno.

Bolševiki zahtevajo, da kajzer ne sme prevažati čet iz Rusije v Francijo in da zapusti otoke.

NOVA OFENZIVA PROTI ITALIJI.

11.000 Italijanov ujetih in izgubi-li so položaje v gorah. Angli-ki so se tudi umaknili pri Cambrai.

AMERIŠKE ČETE V ITALIJO.

London, 6. dec. — Vojni stan-javlja, da so angleške čete napre-dovale južnapadno od La Va-querie pri Cambrai, toda v okoli-šču gosa Bourlon so se nekoliko umaknile. Ostri boji se nadalju-jejo.

Rim, 6. dec. — Iz Verone poro-čajo, da so Avstro-Nemci pričeli s tretjo ofenzivo na planinah Asi-go. Dva mogoča napada pri Me-letti sta bila odbita s velikimi iz-gubami na sovražnikih. Napadi in protinapadi se ponavljajo. Bojna črta meri bilne deset milj.

Berlin (via London), 6. dec. — Uradno poročajo, da so nemški čete pred Cambraim napredovale 11 kilometrov iz francoske ter-ritrije. Na italijanskem bojišču so Avstro-Nemci pričeli nove of-enzive v gorah in ujeli 11.000 I-talijanov ter okupirali močno po-lajše v okolišču Maletti. 60 topov je vylenjenih.

London, 6. dec. — 25 nemških avroplanov je sprot napadilo Lon-don in okolice. Bombar Law izjav-ja v parlamentu, da je sedem o-seb ubitih, 21 pa ranjenih. Bombe so povročile več požarov.

Washington, 6. dec. — Senatski odsek za zunanje zadeve, ki je pri-predložil resolucijo za vojno z Av-strijo, izjavlja, da bodo Združene države poslale čete v Italijo.

Angliki drže novo črto.

London, 6. dec. — Vojni stan-javlja, da so Nemci ponovno na-padli s velike sile angleške pozic-ije med La Vaquerie in Marcin-gom, toda bili so odbiti na vsi črti. Avijetiki, ki so se vrnili s ogledovalnega poleta, poročajo, da Nemci vladajo veliko število te-kih topov na črto pred Cambrai-jem. To znači, da se niso opustili namena vrati Angleže nazaj na njihovo staro fronto. Toda an-gleške čete so se dobro pripra-vile za vsak nadaljni naval in us-peli zadnjih dni so jih prepričali, da sovražnik ne bo prodri skozi.

General F. B. Maurice, direk-tor vojnih operacij, je izjavil: Prvič od meseca maja 1915 so Nemci vpenili naše topove na za-padni fronti. Zadnji topovi, ki so jih vzeli, so pripadali teritorialni bateriji v bitki pri Ypresu v maju 1915, ko je bil izvršen na nas prvi plinski napad. Od tistega časa ni-smo izgubili niti enega kanona na zapadni fronti, vzeli pa smo Nem-cem 660 topov; 610 je bilo vple-njenih letos. V bitki pri Cambrai smo vzeli 138 topov. V okolišču poletje Bourlon nas je spravil so-vražnik v neprijeten položaj in tam bo treba izravnati bojno črto.

Ameriški ušli iz nemškega ujetništva.

Paris, 6. dec. — Nemci so pri Gouzeaucourt ujeli petdeset a-meriških in kanadskih inženirjev, toda ujetnik so napadli četo dvaj-setih nemških vojakov, ki so jih vodili in jih premagali. Inženirji (Dalje na 3. str. 1. kol.)

Berlin (via London), 6. dec. — Vojno ministrstvo poroča, da je bilo danes sklenjeno premirje na vsi ruski fronti na deset dni. Pre-mirje se začne v petek (7. dec.) opoldne.

London, 6. dec. — Z ozirom na pogajanje za premirje med bolše-viki in Nemčijo je dospela iz Pe-trograda sledeča brezšifna brzo-javka:

"Sovražni delegatje so odklo-nili dve točki ruskih pogojev za premirje, objubil pa so, da se bo-do še posvetovali o tej stvari s svojo vlado. Ruski poslanci so predlagali, da Nemčija ne sme prevažati svojih čet s ruske fran-te proti sovražnikom Rusije na za-padno bojišče na časi premirja in drugič, da Nemčija umakne svoje čete s otokov v Bismarckem zalivu. Oba predloga so nemški poslanci odklonili.

Nemci so predložili načrt za premirje od Baltika do Črnega morja, ker pa so Nemci odbili glavne ruske točke, so bolševiki poslanci pridržali odgovor na nemški načrt in predložili kajzer-jeve zahteve ruskim vojaškim svetovnikom. V skladu je bilo predlagano, da traja premirje dva tedna, poenaj pa se rasteg-ni dobo na osemindvajset dni. Rusi predlagajo, da se prihodnja soja vrši na ruskem teritoriju v teku sedmih dni."

Angleško vojno ministrstvo je javilo enoči, da ni res, da je Ru-munija ponudila premirje cen-tralnim državam. Položaj Rumun-ske je jako kritičen valed akcije ruskih bolševikov, kajti rumun-ska armada na severu je bila sa-varovana po ruskih četah. Ako Rusi sklenejo mir, potem Avstro-Nemci s lahkoto obkolijo in pora-zijo Rumunce.

Berlin (via London), 6. dec. — Vojni stan poroča uradno, da se je pogajanje za premirje med Nemčijo in Rusijo rastegnilo tudi na rumunsko bojišče.

Rumunski ne dobi denarja.

Washington, 6. dec. — Ruski poslanik je vrnil ameriški vladi svoto pet milijonov dolarjev, ki je bila namenjena Rumunski. Svota je bila nakasana na državno ban-ko v Petrogradu, kjer se ima iz-menjati v rublje, toda ker je ban-ka v rokah bolševikov, na mara poslanik izplačati svoto. V slu-čaju, da Rumunska sklene pre-mirje, ostane denar v svazni bla-gajni.

Državni tajnik Lansing je da-nes izjavil, da ameriška vlada ni pooblaštila pisem polkovnika Jad-sona in majorja Kertha v Petro-gradu, ki sta ju pisala vladi bolševikov.

Državni department ni prejel večeraj nobenih vesti iz Rusije. Iz-javljeno je uradno, da bo ameri-ška vlada potrpeča s sedanjem vlad-bo bolševikov, ker je upati, da bolševiki obdrže napredek, kol-ikor ga je do sedaj dosegla ruska demokracija, kar je bolje, kakor pa da bi bila Rusija vržena nazaj pod nogo kakšni avtokratični sil.

General Dukonin izhaja.

Petrograd, 6. dec. — Krikenko, vojni komisar, je večeraj ostro ob-sodil kiošin, ki so ga izvršili rebeli v Mohilevu nad bivšim vrhovnim poveljnikom revolucionarne ar-made. Vrgli so ga skozi okno iz vlaka v največjem diru in na me-stu je oblašal tritev. Krikenko pravi, da bodo linarji ostro kas-pirali (Dalje na 3. str. 2. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s "Prosveto":

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telephone Lawrence 4656.

Datum v objavi: 1. pr. (November 30-17) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne utari list.

Roosevelt in socialisti.

Teddy Roosevelt je pred kratkim priobčil članek v listu "Kansas City Star", v katerem je po svoje mahnil po ameriških socialistih. Vso socialistično stranko je obsodil za hohenzolernsko in pri kajzerju uslužbeno. Slavni "divji jezdec" meša vse v enem loncu; on ima besede socialist, socialisti, socialističen in socializem vse na eni igli in enostavno je vse kajzersko.

Socialistična stranka se je oficijelno res izrekla proti vojni in to je njena taktična napaka, katero so mnogi socialisti obsodili sami in davno pred Rooseveltem. Kljub temu pa, da se je stranka postavila na napačno, pacifistično stališče, ni še nikjer zapisano, da so vsi socialisti v Ameriki pacifisti, a še manj kajzerjevci. Tudi med najbolj fanatičnimi pacifisti v stranki, pa magari pristajemo še nemške socialiste, ni nihče tako bedast, da bi se v srečo ogreval za nemškega kajzerja in njegovo tolovaško vlado. Prej moramo slišati kaj takega iz njihovih lastnih ust, preden bi verjeli. Mogoče je, da se je vrnil v stranko kak nemški špion, ki zlorablja socialiste v svoje umazane namene. To se godi tudi v strokovnih unijah. Vohuni, ki služijo Nemčiji, se vrinejo nepoznani povsod, kjer vidijo priložnost; saj so jih odkrili celo v vladnih službah. Med pacifisti seveda najdejo gorko gnezdo, kajti lahko se kažejo goreče socialiste in navdušene pridigarje za mir, samo da prej dosežejo, kar hočejo. Tem kačam je težko priti na sled, ker so navadno prevzeti, da bi jih človek spoznal.

Ali da bi simpatizirali s kajzerjem socialisti, ki so že leta in leta v stranki in ki so se borili proti vsakemu tiranstvu, je velika absurdnost. Pacifisti so, ki nasprotujejo vsaki vojni, pa naj se vodi proti komur hoče; v glavo so si zabili, da so vse vojne enake, kar jih je bilo in kar jih še bo, in to je njihova velika zmota, ki jih izpostavlja sumničenju in napadom.

Toda Roosevelt je najmanj poklican, da dolži koga "prijateljstva" s kajzerjem. Noben ameriški socialist, pa naj bo še tak nasprotnik vojne, ni še stikal roke nemškemu cesarju, niti mu ni poslal čestitke za god ali rojstni dan, kakor je to storil gospod Roosevelt ob času, ko je bil predsednik Združenih držav. Leta 1909 je bil Teddy Roosevelt na Dunaju, kjer se je poklonil pokojnemu tiranu Francjožefu in par dni pozneje je bil gost cesarja Viljema v Berlinu — gost ravno tistega kajzerja, ki je še danes tam, ravno tistega avtokrata in pruskega polboga, kateri ni bil takrat nič boljši, kakor je danes, ki je bil že takrat tiran, falot in zatiralec milijonov ljudi, kakor je še danes. Roosevelt, čampion demokracije in svobode, ni obiskal socialistov, ki so bili že takrat sovražniki kajzerja, pač pa avtokrata, ki je že takrat zatiral gibanje za demokracijo!

Kdo je torej konsekventen? Roosevelt, ki je nekoč prostovoljno izkazoval prijateljstvo kajzerju, ali socialisti, ki niso Viljemu nikdar stikali roke, nikdar sedeli z njim pri eni mizi in ki so ga sovražili v miru, kakor ga zdaj sovražijo v vojni?

Vsa Amerika ve danes, kak falot je grof Bernstorff, bivši Nemški poslanik v Washingtonu: vodja zarotnikov, morilcev, požigalcev in podkupovalcev! Če je bil tak v zadnjih treh letih, ni bil dosti boljši niti prej, ko je bil še mir. Kdaj so zločinci angelji? Pred petimi leti je Bernstorff, kot spoštovan diplomat, gospod grof in velik gentleman (!), posetil zakonodajno zbornico v Springfieldu, v kateri so takrat sedeli tudi štirje socialisti iz Chicago. Predsednik zbornice je pozval poslance, da ustanejo v znak spoštovanja napram grofu Bernstorffu. Ustali so demokratje in republikanci, prohibicisti in neodvisni, vsi so ustali in ponižno sklonili glave pred oholim grofom — toda štirje socialisti so obsedeli na svojih sedežih in prezirno gledali kajzerjevega poslanika v veliko ogorčenje vseh ostalih.

Kdo je torej izkazoval čast kajzerju in njegovi vladi? Socialisti niso, dasiravno so od njih zahtevali tisti, ki se danes ponašajo, da so največji patrijotje. Zakaj bi torej

bili kajzerjevci oni ljudje, ki so v zadnjih desetih, dvajsetih letih milijonkrat očito pokazali, da bi najrajši videli, da vzame vrag kajzerja in vse kralje in cesarje čim prej tem boljše?

Koliko socialistov v Ameriki je bilo že zaprtih v ječo, ko so pred vojno pisali pereče članke proti kajzerju, Francjožefu, ruskemu carju itd., pod pretvezo, da rujejo proti pripoznanim vladam. Ali so bile dotične vlade takrat kaj boljše, kakor so danes?

Ako hoče biti Teddy dosleden v ikanju izdajalec, naj malo pogleda v zgornje nadstropje, kjer sede spekulantje z živili, premožom in z vojnimi potrebščinami. Tam bo našel "parijote", ki z odiranjem ljudstva in vlade več škodijo uspešnemu nadaljevanju vojne, kot pa vsi pacifisti, kar jih je na zapadnem svetu. Ampak Teddy ne vidi teh škodljivcev, kakor ni videl nekoč avtokrata v nemškem kajzerju.

Ponavljamo, da ne verujemo, da je med ameriški socialisti — izvzemši špionov v ovčji koži — kdo, ki bi simpatiziral s kajzerjem. Mogoče dela izjemo kak nemški socialist v toliko, da odobrava Scheidemannovo politiko v Nemčiji iz razloga, ker je še tako zabiti, da misli, da Nemčija vodi obrambno vojno. To je pač svobodno mnenje posameznikov, čeprav je absurdno, ki pa nima čisto nič opraviti s socializmom. Zakaj bi bil socializem kajzerski, če nekateri socialisti besedičijo o miru za vasko ceno? Brez dvoma je med nemškimi katoličani v Ameriki dosti pacifistov in tudi med duhovniki, ali pa je zato katoliška cerkev kajzerska? Vemo za par slovenskih duhovnikov, ki so pred vojno navdušeno govorili in pisali za Avstrijo in Nemčijo in še danes simpatizirajo prej z Avstrijo, kot pa z Ameriko, kar se menda boja, da bo "koniec katoliške cerkve", če razpade sedanja Avstrija, toda krčo je še rekati in zapisati, da so njihove fare v kajzerjevi službi?

Kar je prav, je prav. Bodimo dosledni in ne pustimo se blamirati.

DOPISI.

Eveleth, Minn. — Dasi sem naroden na tucat slovenskih listov, dasi je na stotine Slovencev v Evelethu in dasi čakam že tucat mesecev, da zagledam kako proči le iz Eveletha, pa ga ni in ga ni. Ne, bom pa jaz eden izmed "ta kunstnih", ali slomka, kaj naj pišem! Delavske razmere so takšne... in delamo tako kakor navadno... nak, tukaj je ne po nič. Počakajte, da preštudiram, kako naj živimo Slovenci v Evelethu na gospodarskem in političnem polju. Hm, kako? zopet, kakor po navadi — hočemo, da vlečemo skupno, nego ti sem, jaz tja in na ta način napravljamo dneve. Ako se pridružim "katoliški" stranki, grem v nedeljo najprej do cerkve in utaknem v usta zaloga tobaka tako, kot delajo vsi dobri katoliški možje. Pri tem pljujem po hodniku in čakam tovarišev; aha, nežni spol gre, za njim pa korakajo moji prijatelji. Pri pogledu na nežni spol moj tobač v ustih takoj zgubi svojo moč — hitro založim še enega na drugo stran ter hitim in pljujem na vse strani. Pri tem opravi mi marljivo pomagajo moji tovariši tako, da na hodniku nastane pravi hudournik. Ko zapoje zvon, vstopimo v cerkev, ne morda toliko radi pobožnosti kot iz navade in pa da napasemo oči na žen skem spolu ter slišimo gospoda, ki udriha po "socialistih".

Ko so ceremonije končane, smo trdno prepričani, da smo izvršili našo katoliško dolžnost, zato je ubere mo urnih krad v gostilno. Navadno pošljemo koga izmed tovarišev naprej, da poišče, katera stranka je v gostilni močnejše zastopana. Ako dobimo poročilo, da je katoliška, tedaj je takoj ubere mo netri, ako se pa glasi poročilo, da so "socialisti" v večini, potem si hitro odvažemo naše ovrtnice in jih nadomestimo z rdečimi, katere vedno nosimo v žepu pripravljene nalašč za take prilike. Saj veste, znati se mora, mi pa tudi mislimo, ako imamo rdeče ovrtnice, da smo popolnoma zadostili dolžnostim socialistov. Ko se razvrstimo pred "baro", se razume, da se takoj prične z živahno debato, kaj mislite, kakšno? Mogoče v korist delavskih organizacij ali jednote? Morda celo za Slovensko republikansko združenje? Ni takega, prijatelji, nego avstrijski slavo-spevi kajzerju — auff! Ako bi kdo poskušal raztolmačiti kajzerjevo tiranstvo, ta bi pobiral kosti po ulici. Ko se ga pošani "naleme", se spomnimo, da bo naš okraj v kratkem postal "mah" in tedaj prične mo prekinjati svahe. Nočemo pa razumeti, da smo

tega največ sami krivi, ker smo marljivo metali zlatnike v peharčke našim "reverendum", ki so potem delali agitacijske pohode in mi smo jim pleskali pri vsakem govoru.

Tudi draginja pride na vsaki naš debati na vrsto. Meni se zdi, da je vse še premalo drago, ker se kupuje toliko nepotrebnih reči. Na primer, v moji sobi vise dve otroški obleki že dve leti, ki še nista pršli v rabo; zakaj ne, vam stvar pojasnim: Pred dvema leti so "častiti" omanili, da se bo vršila birmna za otroke v starosti od devet let naprej. Toda prvo leto ni bilo obljubljene birme in sicer zato ne, ker tedanji gospod ni hotel pripomniti na škofovo povelje priplaane tisočake, oziroma za katere ni bilo dokazov, da so vpisani na cerkvenem dolgu. Zato je dobil Lojze potni list na drugo faro. Sedanji gospod so se pa odločno izrekli, da otrok izpod 13 let starosti ne puste k birni. Njih seveda ne briga, ako delavska mati lahko zavre obleko ali ne.

Meni je največja žalost prišla vendar ena dobra misel v glavo. Ker se ženska krila vsako leto skrajšujejo za nekaj palcev, sem zračunal, da bodo te obleke do prihodnje birmne ravno prav. Kaj mislite, dva dekleta v starosti 16. let v krilih za 18 palcev prekratkih? Na vrhu bodo obleke precej prozorne valed oblihi lakajice, ki so jih povzročili molji. Mogoče bo tudi šivanje kje počilo, ker bo obleka temna. To bo prisor za troje! Sicer so pa prijatelji takih prisorov.

Martin Pantan.

Girard, O. — Veselica, ki jo je priredilo društvo Ljubljana št. 49, SNPJ, dne 29. novembra v "Slovenskem domu" je jako dobro izpadla. Napravili smo \$153.00 čistega dobička v korist društvene blagajne. Na veselici je nam zapelo pevsko društvo Planinski Glas par lepih pesmic, kot "Lepa naša domovina" in "Slovenec sem". Pevci, le tako naprej. Dobro petje povzdiguje Slovence.

Ko tej priliki smo spoznali, kolike važnosti je za nas naš "Slovenski dom". Kako potreben je nam bil tak prostor za veselice in druge prireditve.

Končno se zahvaljujem vsem, ki so na en ali drugi način pripomogli k uspehu naše veselice. Naj še namanim, da se bo vršila 31. decembra na Silvestrov večer veselica v S. D. ki jo priredi (kdo? Op. ured.) Na to veselico so vabljeni cenjena društva od tu in okolice, kakor tudi druge občinstvo, da se je udeleži v obilnem številu naša veselice v "Slovenskem domu".

J. A.

SLOVENSKO REPUBLIKANSKO ZDRUŽENJE

Sedež v Chicago, Ill.

IZVEŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godiša, Frank Kerže, Martin V. Konda, Ebin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zaveržnik.

NADZORNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermene, Ivan A. Kaker, Ivan Kušar, Anton Motz, Frank Mravija, Jacob Muha, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Šava, Frank Udovich, Andrew Vidrih, Stefan Zabrie, Lee Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj še niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljke je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Chicago, Ill.)

So. Bergetstown, Pa. — Delavske razmere tu niso nič kaj pe volji. Varok je nemogoča draginja in pomanjkanje železnih voz za odvažanje premoga. V tem okoliščini je precejšnje število Slovencev, ki so večinoma vsi zaposleni po premogovnikih. Polovica od njih jih lastuje svoje lastne domove. Iz tega je razvidno, la so važni in dobri gospodarji. Imamo tudi več podpornih društev, ki pripadajo k raznim jednotam in zvežam.

Društvo S. S. P. Z. gradi svoj lastni dom. Podjetnema društvu vna čast, 29. novembra je priredilo društvo Slovenska Gorica, št. 287, SNPJ, veselico v prid društvene blagaje in z namenom, da se naše društvo bolj razglasi v javnosti, kar je potrebno, če ho mo, da pridobimo kaj novih članov. Veselica se je bolj slabo obnesla. Varok je, da nam primanjkuje tega, kar nam je najbolj potrebno — sloge!

Člane našega društva, ki me je na omenjeni veselici napadel, da sem moral v sredi veselice pobrati kila in kopita in oditi domov, priporočam, da se drugič obnašate dostojneje in ne delate kravalov, ki ne delajo časti društvu, niti njemu. — John Leskovec.

Black Diamond, Wash. — Naznanjam žalostno vest, da je preminul naš brat Florijan Potočnik, član društva Planinar, št. 57, SNPJ, po trimesečni bolezni, začet od mrtvoda dne 18. novembra t. l.

Ker se leto nagiba že h koncu, smo mislili, da se bo smrt izognila našega društva t. l.; toda ona ne izbira.

Pokojnik je bil še mlad. Doma je bil od Sv. Lenarta pri Selcih nad Škofjo Loko. Tu zapušta ženo in troje nedernarjajočih otrok in enega brata. V starosti domovini pa brata, ako že ni tudi on postal krtev vojne. Med tujskajskimi rojaki, kakor tudi ljudmi drugih narodnosti je bil zelo priljubljen, česar je bila dokaz ogromna udeležba pri pogrebu in obilo darovanih vencev in cvetlic na krsto pokojnika.

Poleg gori imenovanega društva je bil član tudi društva Zastava Slave, št. 4. S. S. P. Z. Pokopan je bil na tujkajskem pokopališču po katoliških obredih.

V imenu žalujoče soproge se priročno zahvaljujem vsem, ki so jo tolažili v uri žalosti in vsem, ki so darovali vence ali se udeležili pogreba. N. v. m. p.

Valentin Tušar.

Farrell, Pa. — Nikdar se nisemo Slovenci tako zavzeli za tržalske in goziške Slovence ter ostale jugoslovanske pokrajine ob Adriji, kot ob ustupu Italije v vojno. Aneksija Primorja in drugih delov jugoslovanskih pokrajin ob Adriji bi pomenilo smrt slovenskega naroda.

Mi vemo, da se v Benečiji nahaja kljub vsem potajševalnim metodam še vedno okoli 40 tisoč Slovencev, ki so ohranili do danes svoj jezik. Italijani trdijo, da so ti Slovani udani Italiji. Po mojem mnenju ti Slovani ravno tako hropene po združitvi v Jugoslavijo kot avstrijski in ostali Jugoslovani, četudi vedo, da je ta želja skoro neizvedljiva.

Da pa se je ohranil rodoljubni čut med beneškimi Slovenci do danes, je zasloga rodoljubnih moči, ki so tiho in vstrajno sejali narodno zavest med njimi. Enno je, da jim Italijanska vlada ni dala nikakih slovenskih šol, kjer bi imeli priliko učiti se sloven-

skega jezika. Ni težko razumeti kako težavno je delovanje med narodom, ki nima šol, kjer bi se poučeval v svojem lastnem jeziku.

Taka usoda naj bi čakala primorske Slovence v slučaju kupacije po Italiji. Valed tega strah med Slovenci za svoj narodni obstanek ob ustupu Italije v vojno.

Amerika in revolucionarna Rusija pa sta zapisali na svoj prapor princip, da vsak narod sam odločuje o svoji usodi, to je kam hoče pripadati. Ostali za vezniki so pritrili temu načelu in tudi v Italiji so se vedno bolj oglašali ameriški elementi, ki se dopovedovali, da bi ne bilo pošteno no segati po deželah, ki niso italijanske po prebivalstvu. Ševini sti so izgubljali vedno več tal.

Jugoslovani v Ameriki in Evropi in oficijelna Srbija so napeli vse sile, da so pojasnili zavnikom in ostalemu svetu položaj ob Adriji tak, kakoršen je. Povedalo se jim je, da so aspiracije Italije po jugoslovanskih pokrajinah nepošteno in imperijalistične.

Danes dihamo mirnejše, ker smo prepričani, da zavezniki ne zahtevajo aneksij, nego svobodno samoodločevanje malih in velikih narodov. Popolnoma lahko pa zatrpamo Ameriki in našim predsedniku Wilsonu, ki je že tolikokrat povdarjal cilje Amerike v ti vojni, da jih vedo vsi, da si bo zavezniki ali centralne države. Ako bomo uspešni v boju proti kajzerizmu, bo to v prvi vrsti koristilo slovenskim narodom v Evropi. Poljaki bodo zopet prišli do svoje države, ravno tak Čehi. Vsi slovenski kraji, Hrvaška in Slavonija, Dalmacija Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, deli Ogrske, kjer so Jugoslovani v večini in tudi Bolgarija, naj se pa združijo v jugoslovansko federativno republiko, kjer bo vlada po ljudstvu in ljudstvo ne pa veličanstvo po milosti božji.

Živelo republikansko združenje! O božičnih praznikih spomnimo "Slovenskega republikanskega združenja" in položimo svoj skromni dar na altar domovine.

F. Kramar.

KNJIŽEVNOST.

List Novi Hrvat", ki je prej izhajal kot tednik, se je sedaj preimenoval v leposlovni mesečnik. Prva številka v novi obliki je izšla meseca novembra. List im izbrano leposlovno gradivo in poleg tega ga krasijo številni lepi slik.

"Novi Hrvat" stoji na etališču izjave S. R. Z., in se je že tak na ustanovnem zborovanju S. R. Z. pridružil delovanju za jugoslovansko federativno republiko. V novembrski številki ima priobčano tudi izjavo S. R. Z., v angleškem jeziku.

Ker je to vrste publikacij med Hrvati potrebna in vredna podpore, jo vestransko priporočamo. Naslov je: Novi Hrvat, P. O. Box 1163, New York, N. Y.

"Slovenske Ameriške Kolonije" za leta 1916 je izšel. V njem mu je vsebina o vojni, im obširen vojni pregled ter mnogalik, ki se nanašajo na vojno. Kot leda obsega 142 strani in je močno vezan. Cena mu je 35c. Naroča se pri Slovene Publishing Co. 82 Cortland Str. New York City, N. Y.

Kadar sprejemate naslov, naj ste vsoj stari in novi naslov.

TRIJE RODOVI.

Dogodki iz običajnih dni. — Special English-Glossary.

Lenka se je odločila, da vendar stopi k Pleševim, budi Pavel doma ali ne. Prišla je v Kranj, da vse resnico. In nobene poti do nje se ne sme ustrašiti človek. Oddalje je že brala napisa nad vratami: Pavel Plešec, trgovina in žensko krojaštvo. Sreče ji je udarilo močnejše. Pritisnila je na kljuko in odprla vrata.

Stara Pleševa je stala za prodajalniško mizo. Dvignila je pogled proti Lenki, in začudenje se ji je spoznalo na obrazu. Razpela je roke in ploskala z njimi.

"Ali je mogoče? Lenka — gospe Zavinčakova..."

V stanovanju se je nekaj premaknilo; bližali so se nagli koraki, in na vratih je stala Manica. Tudi ta je razprostrla roke in stekla proti nji.

"Gospa Lenka! Ali je res?"

"Da, res je!" je odgovorila Lenka. Objeli sta se z Manico. Zaplakali sta obe obenem. Sreče je slonelo ob sreči, vsako željno tolažbe. Dvoje po trpljenju sorodnih duš je iskalo uteh. Hrepeneče je pričakovalo dvoje duš, da kane vanji kapljice hladilnega leka, da ju pomiri vsaj prijazna, upanje obetujoča beseda. A resnica je bila tako gotova in neovrtna, da je zamorila vsako upanje.

"In kje je Pavel?" je vprašala Lenka. Sklenila je sicer prej, da ne bo vprašala po njem, če bi ga ne videla. Ali vprašanje se je oglašalo samo.

"Pavel!" sta se oglašili starka in Manica obenem.

Mati Pavlova se je obrnila v kot in dvignila predpasnik k očem. Manici so omahnile roke, glava se ji je sklonila.

"Pavla ni!" je rekla Manica. "Ošel je pred tednom dni."

Ubog popotnik hodi križemsvet, arec ga sili, da za srečo roma. Človeška arec krije mrz in led, in romar brez miru je in brez doma!

"To je njegovo življenje!"

"Torej tako kakor prej!" je dostavila Lenka.

"Natančno tako in še slabše. Saj ve tudi mati..."

"Da!" je gritrdila starka.

"Ali tu vendar ne boste stali! Stopite v stanovanje," reče Manica. "In ta deček, to je vaš sin, kaj ne?"

"Moj Frice je to!" je odvrnila Lenka in gladila dečka po lasih. "Glej, Frice, to je gospe Manica, no, da ji roko!"

Frice je pomolil Manici mehko, belo desnico. A Manica se je naglila k njemu in mu božala lice: "Ti lepi, zlati Frice! — Vidim, ko bi tudi mi imeli takega dečka, pa bi bilo morda drugače. A pri nas nimamo nikogar, ki bi nam bil v veselje."

Deček je ostal pri starki v prodajalnici, onidve sta odšli v stanovanje.

"Poveste mi naravnost," je začela Lenka, "kaj se je zgodilo s Francetom?"

"Naravnost in brez olajšavanja naj vam povem!"

"Da! Prosim. Zato sem prišla sem."

Izgubljen človek! Ničredna žena, ki ga je ostavila, nebržnost do gospodarstva, pljača in kvarte — to ga je ugonobilo. Tako so pravili ljudje," je rekla Manica.

Vsaka beseda je bila kakor udarec, ki je padal na Lenko.

"Strašno, strašno!" je jeknila.

"Strašno, strašno!" je ponovila Manica, "tako moram vzklikati tudi jaz. Tudi moj Pavel je odšel. Ni je moči, nobene moči več, ki bi ga priklopala na dom. Kar misli se in gre. Z materjo delava za žive in mrtve, kar prislušiva, pohere Pavel in gre. Vrača se ves ubog in potr, trpljenje se začne iznova. Tako gre ves čas, odkar ava poročena. Prvega pol leta se je držal doma. Vsi so govorili, da se je Pavel popolnoma izpremenil. Blagorovali so me, ker sem ga rešila. A od dne do dne je prihajal nemirnejši in nestrpnnejši, po vseh gostilnicah ga je bilo dovolj in potem je odšel. Vrnil se je ves potr in ubog in potem je zopet odšel. In to gre tako naprej in naprej. Vsek hip stojimo ob rohu propada. Strah me je, ko se spomnim dneva, ki pride, ko nam odpove gospodar stanovanje, ko opelajo moči, ko bomo vrženi na cesto. Tega dneva se bojim zaradi vseh nas najbolj zaradi matere, uboge starke. Oči so mi opesale od večnega živjanja, Pavel stabi vedno bolj, starka tarna in joka — bojim se najstrašnejšega."

Manica ni mogla dalje. Jok ji je zaprl besedo.

Poslovili sta se. Lenki se je mudilo, ker jo Jože gotovo že pričakuje. In kaj naj še proizvedu-je? Zvedela je vse! Ali naj tolaži Manico, ali naj Manica tolaži njo? Tu je vsaka beseda odveč, tu ni nobene tolažbe.

Poslovili sta se presrečno in s solznimi očmi. Ko je bila Lenka že daleč od hiše, se je ozrla nazaj. Na pragu je stala Manica in ji je zamahnila z roke v pozdrav, v slovo. Od nasprotni strani je prihajal Jože.

"Zamudil sem se dlje časa nego sem mislil," je dejal. "Z novim gospodarjem sva se začela razgovarjati. Sam mi je začel pripovedovati, kako je prišlo do prodaje hiše. In tako sem zvedel vse."

"Tudi jaz sem zvedela vse," je rekla Lenka. "Sedaj prihajam od Pleševih, kjer so mi vse povedali. A tam tudi ni nič bolje. Tudi Pavel je odšel po svetu, in preti jim zda jnajvečje zlo, da bo do brez strehe in kruha."

"Tako, tako!"

"Pride nečrda, in človek se je ne more ubraniti. Kakor val zaplaska, ki pobere vse, kar se mu stavi na pot."

"Vprašal sem moža," je začel praviti Jože, "ali bi morda tudi on prodal hišo. Odgovoril mi

je, da je ne proda za nobeno ceno, ker si ne more misliti ugodnejšega kraja nego ga ima ta hiša. Morebiti čez leta, ko si opomore in spozna, kako se mu uresničuje nadeje, a za sedaj je zaman vsak pominek o kakim kupčiji."

Jože je mignil z rameni: "Zato je zdaj rešitev nemogoča."

"Potem nimava tu ničesar več iskati," je rekla Lenka. "Ali pa si mu tudi povedal, kdo sva in čemu sva prišla semkaj?"

"Da, povedal sem mu zato, da bi ga morda s tem omehčal. A tudi to ni pomagalo."

Ko so se vrnili v gostilnico, je vprašala Lenka gospodarja, ali ni videl nikjer v hiši take in take ženske podobe.

Dejal je, da je visela zgoraj v sobi taka in taka podoba. Ker je ni nihče hotel kupiti na dražbi, je ostala njemu. Ker pa nima tuji obraz zanj nobenega pomena, je spravil podobo na podstrešje, kjer je še sedaj.

"Ali mi prodaste to podobo?" ga je vprašala.

"Kaj bi vam jo prodal? Dam vam jo za stonj, ako jo hočete," je odvrnil mož.

"Prosim vas lepo. Če hočete, vam jo tudi drago plačam."

"Ni treba! Samo potrpite, da vam je pri-nesem."

Gostilničar je stekel po stopnicah. Lenka in Frice sta čakala v veži, Jože je naravnal voz za odhod.

Hrepeneče je čakala Lenka, da zagleda materino podobo. Ko je začela krske, ki so prihajali navzdol, ji je toplota obšla arec. Bliža se trenotek, ki ji pokaže materino lice. Pojavil se je na stopnicah gostilničar. Pred sabo je nesel podobo, vse pobledelo in napačeno.

Lenka je pokleknila na stopnico, razprostrla roke, kakor da kleči pred oltarjem.

"O, moja mati!" je vzkliknila.

Gostilničar je obstal. Z ruto je pobral prah s podobe. Lenko so gledale oči, gledale so pro-seče, ljubezni in trpljenja polne.

Podoba so zavili in jo položili na voz. Jože je poravnal račun, potem so sedli na koleselj, in k njemu sta potegnili.

Lenka se ni ozrla nazaj. Zanj ni bilo več rojstnega doma. Materino podobo je peljala s seboj.

XX.

Frice je zopet odšel v Zagreb. Bližala se je jesen. Ko so popravili v polja in trtje, kar jim je obrodilo, ko so pripravili drva za zimo, je zavlada v Zavinkovih puščoba, hladna, nepri-azna doba umiranja prirodnih sil.

Še žalostnejša puščoba, še hladnejša in ne-prijaznejša doba umiranja se je začela pri Pleševih. Prihajal je dan ki se ga je Manica naj-bolj bala, dan ko opelajo moči, ko jim gospodar odpove stanovanje, in ko bodo vrženi na cesto.

Pavla ni bilo nazaj. Potikal se je po svetu kot izgubljenec, zavrženec. Ko mu je zmanjkalo denarja, ki ga je s seboj, vzel s doma, je poliknil s delom zdaj tu in zdaj tam. A vsepovsod so epoznali šganjarja, povod so se ga zbal ter mu iz-plačali zaslužek. In Pavel je potoval dalje, in spremljevalka mu je bila njegova pesem:

Ubog popotnik hodi križemsvet,
arec ga sili, da za srečo roma.
Človeška arec krije mrz in led,
in romar brez miru je in brez doma!

S to pesmijo si je spetoma služil kruh, a do kruha mu ni bilo dosti. Pal je rajši za požirek žganja. To mu je poživilo kri, to mu je zgladi-lo grlo, da ni bil glas tako raskav in neprijeten.

Pozabil je na dom. Vdralih se mu je zbudil nanj spomin. Spomnil se je žene in matere, a vrniti se ni hotel prej, dokler si ne izkoplje boga-stva iz pekla, če je tam okrito in namenjeno nje-mu, dokler si ga ne nagradi ismed zvezd, če plava tankaj njegovo rastopljeno slato. In tako je hodil iz kraja v kraj. Ni potoval po ravni, gladki cesti; hodil je zadaj za hišami, ob gozdnih robo-vih, po zavetjih. Saj je smel hoditi povsod, ker je bil ves svet njegov. Kupil si je kitaro, ki mu je visela preko rame. Nanjo je brenkal, kadar je pel, da je bila pesem polnopravna in blagogas-najša. Ustavljali se je po gostilnicah, kjer so po-pivali veseli ljudje. In lepše in polnopravnejše je bilo veselje, ko ga je dvignilo Pavlovo brenkanje. Od obilice vina in denarja je vedno odletelo tudi nje-mu toliko, da je bilo dovolj do prihodnje postaje.

Nikjer ni ostajal dolgo, ker se mu je mudilo do njegovih zakladov v peklu ali na nebu.

Ves svet je bil njegov. Sanje o bogastvu so zbu-jale v njem misel, da je enak kralju ki potuje po avojih dešelah. In kakor ima kralj krono na glavi in z zlatom obito kraljevsko oblačilo, tako krije njemu zmrisene lase širokokrajni klobuk, tako mu vise od rokavov in hlače resice. Saj je kralj v svojem kraljestvu!

Čul je praviti v mladih letih, ko je hodil v šolo, zgodbe o mogočnem rimskem cesarju. Neron mu je bilo ime, ako se še prav spominja. Tudi Ne-ron je brenkal na strune, mogočni rimski cesar je brenkal na strune in prepeval pesmi, in ves svet je občudoval njegovo umetnost. In glej, tako brenka na strune in prepeva svojo pesem tudi on, Pavel, kralj svojega kraljestva!

Manici in njegovi materi pa se je bližal naj-strašnejši dan. Starka je hodila vse sključena in zgrbljena — ni več hodila, ker je niso več nosile noge. Samo drvela je še in se oprjemala z obema rokama. Peza življenja in trpljenja jo je popolnoma potrla, da je bila suška človeku, ki je še umrl in so ga čudotvorna moči dvignile iz groba. Bilo je pričakovati, da izdihne vsak hip, a smrti le ni hotelo biti. Odreke se ji vse moči, da ni mogla niti stola premakniti. Samo ustnice so se ji gibale, venomer so šepetale molitve za molitvi-jo. Njena duša je bila tieta in nedolžna.

(Dalje sledi).

Ameriške vesti.

ELEKTRIČNA SILA UBILA OSEM OSEB.

St. Louis, Mo. — Električna si-la je ubila osem delavcev in trije so dobili močne električne udarce, ko se je utrgala jeklena vrvi in pa-dla na glavno vodilno žico.

Štirinajst delavcev, zaposlenih pri Gilsonite Construction kompa-niji, je podiralo stolpič, ki je slu-žil za dviganje železobetona v go-rnja nadstropja. Stolpič se podpi-ral veri iz jeklenih vrvi. Ko se je utrgala jeklena vrvi, je zanj dr-žalo štirinajst delavcev. Preden so pretrgali električni tok, je minulo nekaj minut, ki so bile usodepolne za delavce.

GOVERNER SVARI PROFI-TARJE.

Augusta, Me. — Governor Mil-likan je po konferenci z dr. Leon S. Merilom, vzemim žilvskim U-praviteljem, naznanil, da ne bodo oblasti trpele neizmerno visokih cen v državi.

Dr. Merill bo strogo nadzoroval cene in če bo njemu naznanjen tr-govec, ki računi previsoke cene, ga bo pozval na odgovor.

ODENI PASAŽERJI.

Coatesville, Pa. — Trije zamor-ci so najeli avtomobilskega izvo-ščka John Pawlinga, da jih po-pelje v Modeno. Nasenkrat ga je neki zamorec udaril s samokresom po glavi, ko se je z avtomobilom nahajal na samotni. Pawling se je takoj vrgel iz avtomobila in se zavallil po obrabljivi nizdol, da pride do prve farmarske hiše. Avtomobil se je zaletel na drugo stran ce-ste v breg in zamorec, ki so naj-bri nameravali oropati izvoščeka, so pobegnili nepokodovani.

Zamorec so malo preje, preden so najeli avtomobil, oropali tr-govca John Klovski za \$280 v njegovi trgovini.

MO ŽEN ŽENA UBITA.

Philadelphia, Pa. — Policija je aretirala dve osebi, ki sta na su-mu, da sta z avtomobilom pov-zili zakonsko dvojico Thomas Wark, ko je hotela stopiti na voz po-nišljive železnice.

Osumljenca sta Walter T. He-bron in William J. Rodgers, o ka-terih izjavljajo oblasti, da sta ma-lo preje akušala oropati v bližini neke mesnice. Rop je ponesrečil in roparji so bežali, ko so povozili zakonsko dvojico Wark. W. J. Baylis, lastnik mesnice, je spoznal v aretiranih tolovajih, ki sta nanj namerila samokresa in ga akušala oropati.

IZPITI ZA RUDARJE.

Springfield, Ill. — Izpiti za ru-darje so vrše dne 7. decembra v Herrinu, dne 8. v Duquoinu, dne 13 v Bellevillu, dne 14 v Collin-svillu, dne 17 v Stauntonu, dne 18 v Nokomisu, dne 19 v Spring-fieldu, dne 20 v Dunvillu, dne 21 v Peoriji in dne 22 t. m. v Spring Valleyju.

EKSPLOZIJA V KEMIČNI TOVARNI.

Pittsburgh, Pa. V delavnici "T. N. T." Aetna kemična kom-panije v Heidelbergu, pred mest-ju Pittsburgha, se je dogodila razstrelba, ki je položila delavni-co v podrtine.

Osem oseb je mrtvih, dve po-grešajo in nad pet in dvajset jih je ranjenih. Razstrelba je napra-vila za \$250,000 škodo, pretre-la je hiše in poslopja v dvemi-ljonskem okrožju tako silno, da so popokale šipe.

ŠEST STO RUDARJEV JE KO-MAJ USLO SMRTI.

Elgier, Ill. — Več kot šest sto rudarjev je bilo blizu smrti, ko je neki rudar vstopil s svetilko v rudnik Bell and Zoller, šte. 1. misleč, da so varnostne naprave očistile rudnik strupenih plinov. Nastala je razstrelba in šest ru-darjev je dobilo opekline.

PREMIERJE V SELSKIM STAVEL.

St. Paul, Minn. — Dve sto za-stopnikov strokovno organiziranih delavcev je sklenilo, da od-še stavke iz simpatije. Stavkar-

ski odbor je brzojavil v Wa-shington, da zvezna vlada pose-že v spor med cestnoželezniško družbo in njenimi uslužbenci.

Zborovanje zastopnikov stro-kovno organiziranih delavcev je odločeno do 11. decembra in v tem času ne bo demonstracij in tudi glasovanja o stavki.

PROFITARJI SO PODRAŽILI KORUZO.

Washington, D. C. — Živilski upravitelj je priporočil ljudstvu, da se posluži turliške moke in ta-ko prihrani penice. To priliko so porabili profitarji in podražili ko-ruzo, kljub temu da je pridelek ta-ko velik, da nima para. Poročilo za oktober izkazuje, da je turliš-ka moka za trideset odstotkov dražja kot lani.

Tako je tudi s krompirjem. Krompirjev pridelek je ogromen in vendar je bil letos krompir za petnajst odstotkov dražji v okto-bru kot lani ob tem času.

LESNI TRGOVCI PROTESTIRA-JO PROTI POVIŠANJU TO-VORNINE.

Washington, D. C. — Zveza les-nih trgovcev iz Willamette Val-ley, Ore., je poslal protest meddr-žavni trgovski komisiji in polje-delskemu departmentu proti pred-laganemu povišanju tovarnine na železnicah.

Lesni trgovci izjavljajo, če po-višajo tovarnino na železnicah, da bo ta za lesno trgovino v Willa-mette Valleyju hud udarec.

VOZNIKI STAVKAJO.

New York, N. Y. — Pri J. F. Schmaedeke Coal kompaniji v Brooklynju je zastavkalo okoli 150 voznikov, ki ravkajo premog. Vozniki zahtevajo akrajanje de-lovnega časa in pevičanje mezde. Nekaj stavkokažev je pod poli-cijakim varstvom vozilo premog javnim šolam. Privatnim stran-kam ne vozijo premoga.

SUPRAŽETKE BODO TOŽILE ZA ODKODNINO.

Washington, D. C. — V glav-nem stanu ženske stranke nazna-njajo, da bo osem supražetek, ki so bile pred kratkim izpuščene iz je-če, tožile komisarje Distrikta ko-lumbije in oblasti prisilne delav-nice za \$400,000 odkodnine radi neopravičenega zapora in napada. Vsaka supražetka bo vložila tož-bo za \$50,000 odkodnine.

DEČKOVO ŽIVLJENJE VRED-NO ŠEST CENTOV!

Philadelphia, Pa. — Po izreku porote v Camden, N. J., je življe-nje osemletnega dečka vredno šest centov. Joseph Wojekowitk je to-žil Evans & Vincent kompanijo za odkodnino, kar je njegovega si-na povzeli do smrti kompanijski avtomobil. Foretniki so raztolma-žili, da bi deček prišel služit denar železnic v šestnajstim letom, dotlej je pa staršem v nadlego in žvi na njih stroške.

Pos-ali mačka najbrž ne služi denarja. Če bi na pr. avtomobil po-vozil pes ali mačko kakšne boga-te dame, ki ne dela drugega, kot da vsaki dan počiva 24 ur in se zabava, ali bi porota tudi prima-la le šest centov odkodnine?

BOLNIKA STREŠNICA OBTO-ŽENA UMORA.

Dedham, Mass. — Gdč. Harriet A. Varney, bolniška strešnica, je prišla pred porotnika. Obtožena je da je ustrelila 26letno mrs. Pauli-ne A. Keyes.

Dne 19. junija t. l. so Keyesovo našli ustreljeno na njenem domu. Poleg nje je ležal samokres in li-stič, na katerem je bilo zapisano, zakaj je izvršila samomor.

Že prihodnji teden po tem do-godku so aretirali Varneyjevo. Njen tožitelj je bil Keyes. Var-neyjeva je izvršila baje umor iz ljubosumnosti.

LISTNICA UMRUŠTVA.

M. M. Edmunda, Pa. — Vaše naznanilo za sejo 9. decembra je prišlo prepozno. Dopis priobitimo prihodnje sredo.

To velja tudi vsem tistim, ki so poslali povere za sejo, ki so vrše 9. decembra prepozno, da bi jih mogli priobiti. Prišedeti tajniki naj bi poslali, da pošljejo take stvari na list pravdašev.

R. F. K. Camp Dodge, Ia. — Pošljite raje v nevezani besedi.

Pesniški polkizus se Vam je o-sročil in ga ne moremo prio-Drugi dopisnikom iz tabe Vse, kar je za v javnost, pri-mo. Mnoga pisma imajo pop-ma pristen značaj in kot tak-majo za javnost nobenega po-Kar se tiče pritožb, jih na-te na prostoje organe. Pri-ni v Prosveti bi Vam ničesa koristili, pač pa preje škodo-ako kdo ne opazi svojega sa v predalih lista, naj bo-jen, da je tako bolje.

M. K. Anaconda, Mont. — šega dopisa ne bomo prio-Glede vaše zadeve smo se i-mirali pri gl. tajniku, ki je vil, da je vrnil vaše obtožbi-smo. Zadeva je v rokah d-ruštva. V glavnem uradu do, kdo je stavkokaž in kdo Ozirajo se pač na pojasnila-šva. Ako društvo trdi, da je stavkokaž in ga izobči, je dol-gl. tajnika, da vzame tako ni-lo v poštev.

Ako se Vam je zgodila kr-se pritožite na pristojnih me-

MOŠKI PRVE VRSTE OEVILJI.

Dobite jih naravnost na vaš dom s parcelno pošto.

Prihranite si od \$1 do \$3 pri vsakem paru.

Pišite po naš cenik (ka-talog. Naslov je: U. S. SHOES CO.

New Kensington, Pa.

Najboljše naravno zdravilo.

Cudovita iznajdba očeta Mollin pred 50 leti leti je osvojila danasnosti.

SLOVITI ZELIŠČNI ČAJ.

Oče Mollinger je predpisoval to zdravilo zdravlilo je po 30 leti leti. To zdravilo je prineslo srečo v tisoče domov kjer so ga živili stari in mladi.

Oče Mollinger dobro znan zdravil bil občan v svojem življenju od nad 50 leti. Nihče ni imel tako zgodnje starosti zdravlilo. To zdravilo je bilo iznajdba očeta Mollinga, ki se je v svojih 50 letih življenja, korenin in najboljše zdravilo na svetu.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Je zdravilo zdravilo za bolečine, plin, lažnost, hladnost v želodcu, omotici in suhih bolečin.

Pomembni pri stiski do jedi, vseh bolečin, lažnosti, bolečin, odpravi mase in vseh bolečin.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.

Oče Mollinger je bil do smrti zdrav, živahen, in v svoji starosti je bil v prvi vrsti zdrav.